

Державний архів Харківської області

Куп'янський повітовий нижній земський суд,
м. Куп'янськ Харківської губернії

09 грудня 1780 р.

11 грудня 1796 р.

Куп'янський повітовий нижній земський суд,
м. Куп'янськ Слобідсько-Української губернії

12 грудня 1796 р.

04 грудня 1835 р.

Куп'янський повітовий нижній земський суд,
м. Куп'янськ Харківської губернії

05 грудня 1835 р.

02 червня 1837 р.

Куп'янський повітовий земський суд,
м. Куп'янськ Харківської губернії

03 червня 1837 р.

25 грудня 1862 р.

Фонд № 192

опис № 1

справ постійного зберігання

за 1861 рік

Передмова до опису № 1 фонду № 192, Куп'янський повітовий земський суд, м. Куп'янськ Харківської губернії

Куп'янський повітовий нижній земський суд заснований 09 грудня 1780 року під час Харківського намісництва і розділу його на 15 повітів. Діяв на території Куп'янського повіту, здійснював функції судових і поліцейських органів. Складався з засідателя-представника дворянства і очолював земський справник, який підпорядковувався губернатору.

За друкowanими джерелами (Г. В. Папакін. Історія державних установ України: Урядуючі інституції та державні установи ІХ — початку ХХ ст.: лекції / Національна академія наук України, Інститут історії України, 2010. - 242 с.; Земські суди // Юридична енциклопедія: [у 6 т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. — К.: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1998. — Т. 2: Д — Й. — 744 с.; Повітовий суд // Юридична енциклопедія : [у 6 т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. — К.: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2002. — Т. 4: Н — П. — 720 с.) нижні земські суди запроваджувалися “Указом про Установи для управління губерній Всеросійської імперії” 1775 р.— реформою місцевого управління, у ході якої відбулося відокремлення суду від виконавчих органів.

Земські суди діяли на території повітів, здійснюючи функції судових і поліцейських органів: виконували поліцейські функції нагляду за станом порядку в повіті, забезпечували виконання повинностей і сплату податків населенням, виконання розпоряджень губернатора і губернського правління. Також земські суди проводили слідство у судових справах і здійснювали виконання вироків, розглядали скарги і справи про дрібні крадіжки, пошкодження чужого майна.

Нижній земський суд знаходився в повітовому місті Куп'янськ, але при необхідності судові чиновники зобов'язані були виїжджати до Куп'янського повіту. У більш важливих випадках, коли було потрібно розслідування або вжиття заходів на місці, поза повітового міста, з земського справника, місцевого станового пристава і повітового стряпчого організувалося тимчасове відділення земського суду, яке користувалося усіма правами і владою земського суду.

До складу земського суду входили: земський справник (голова); старший неодмінний засідатель, що обирався від дворянства, і два сільських засідателя, які обиралися державними селянами. Земський справник, підпорядковувався губернатору та представлявся на посаду Міністерством внутрішніх справ за погодженням з губернатором (з 1805 р.) , а потім

призначався Сенатом. Знімався з посади губернським правлінням за представленням губернатора і повідомленням про це Сенату.

Указом від 12 грудня 1796 року було створено Слобідсько-Українську губернію і Куп'янський повітовий нижній земський суд Харківської губернії було перейменовано на Куп'янський повітовий нижній земський суд Слобідсько-Української губернії. Функції та завдання його залишалися незмінними.

Указом від 05 грудня 1835 року Слобідсько-Українська губернія була перейменована на Харківську губернію. Куп'янський повітовий нижній земський суд Слобідсько-Української губернії було перейменовано на Куп'янський повітовий нижній земський суд Харківської губернії.

03 червня 1837 р. було прийнято “Положення про земську поліцію” та “Наказ чинам і служителям земської поліції”, відповідно до яких нижні земські суди було перетворено на земські суди. Куп'янський повітовий нижній земський суд Харківської губернії було перейменовано на Куп'янський повітовий земський суд Харківської губернії. Повноваження земського суду за законом 1837 році не змінилися.

Куп'янський повітовий земський суд ліквідовано на підставі “Тимчасових правил про упорядження поліції у містах та повітах губернії” про реформу поліції від 25 грудня 1862 р.

До Державного архіву Харківської області документи Куп'янського повітового земського суду надійшли у 1927 році за здавальним описом у кількості 1 (одна) справа за 1861 рік, укладеним в одному примірнику.

У 1972, 1998, 2020 роках було проведено перевіряння наявності і фізичного стану документів даного фонду (акти від 22.06.1972 р. № 1; 05.08.1998 р. № 2; 18.11.2020 р. № 3).

У липні 2004 року було проведено роботу з виявлення унікальних документів; у результаті виконаної роботи унікальних документів не виявлено (акт від 30.07.2004 р.).

У червні 2021 року проведено удосконалення опису за 1861 рік у зв'язку з тим, що опис був укладений в одному примірнику та не відповідав сучасним вимогам.

До фонду складено історичну довідку, а до опису – передмову. У процесі роботи уточнено та відредаговано заголовки справи, уточнено крайні дати документів та кількість аркушів у справах.

До удосконаленого опису № 1 справ постійного зберігання внесено припис Харківського губернатора про оприлюднення маніфесту від 19 лютого 1861 року про звільнення селян від кріпацтва та документи до нього (рапорти приставів; списки маєтків, у яких було проголошено маніфест, та їх

власників, з відмітками про оприлюднення маніфесту; розписки священників про отримання указу Харківської духовної консисторії від 02 березня 1861 року про оголошення маніфесту; списки старост, кандидатів та сумлінних, вибраних товариствами тимчасово зобов'язаних селян Куп'янського повіту; скарги поміщиків на невиконання тимчасово зобов'язаними селянами повинностей; листування з Куп'янським земським справником та предводителем дворянства з питань оприлюднення маніфесту та виникнення селянських заворушень) за 1861 рік.

Здавальний опис № 1 внесено до удосконаленого опису справою під № 2.

Головний спеціаліст

Юлія ГРИНЬОВА

02.06.2021

Державний архів
Харківської області

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Державного архіву
Харківської області

_____ Євген КУЩ
_____ 2021 р.

Фонд № 192
ОПИС № 1
справ постійного зберігання
за 1861 рік

№ з/п	Індекс справи	Заголовок справи (тому, частини)	Крайні дати документі в справі (тому, частини)	Кількість аркуші в у справі (томі, частині)	Примітки
1	2	3	4	5	6
1		Припис Харківського губернатора про оприлюднення маніфесту від 19 лютого 1861 року про звільнення селян від кріпацтва та документи до нього (рапорти приставів; списки маєтків, у яких було проголошено маніфест, та їх власників, з відмітками про оприлюднення маніфесту; розписки священників про отримання указу Харківської духовної консисторії від 02 березня 1861 року про оголошення маніфесту; списки старост, кандидатів та сумлінних, вибраних товариствами тимчасово зобов'язаних селян Куп'янського повіту; скарги поміщиків на невиконання тимчасово зобов'язаними селянами повинностей; листування з Куп'янським земським		208	

1	2	3	4	5	6
		справником та предводителем дворянства з питань оприлюднення маніфесту та виникнення селянських заворушень) за 1861 рік			
2		Здавальний опис № 1 за 1861 рік		1	

До опису внесено 2 (дві) справи з № 1 по № 2, у тому числі:
літерні номери — немає, пропущені номери — немає.

Головний спеціаліст відділу організації
та координації архівної справи, обліку
та довідкового апарату

Юлія ГРИНЬОВА

“ ___ ” _____ 2021 року

СХВАЛЕНО

Протокол засідання ЕПК
Державного архіву Харківської області
від _____ 2021 року № ____

Секретар ЕПК _____ Тетяна РІДНА